

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра загальної, вікової та педагогічної психології

 “ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
О.Б. Жильцов
“ 01 ” 09 2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія вищої школи з методикою викладання

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки _____

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 8.03010201 «Психологія»

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

2014 – 2015 навчальний рік

Робоча програма Психологія вищої школи з методикою викладання для студентів за напрямом підготовки 8.03010201 «Психологія»

Розробник: Столярчук Олеся Анатоліївна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

Протокол від “29” серпня 2014 року № 1

Завідувач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

 (О.П. Сергєєнкова)

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини А.А. Клішевич

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Психологія вищої школи з методикою викладання» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою загальної, вікової та педагогічної психології на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрів відповідно до навчального плану для спеціальності «Психологія» денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати магістрант відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Психологія вищої школи з методикою викладання», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів. Навчальна дисципліна «Психологія вищої школи з методикою викладання» є складовою частиною нормативних дисциплін циклу науково-предметної підготовки.

Мета курсу – розкрити закономірності функціонування психіки студента як суб'єкта навчально-професійної діяльності та специфіку науково-педагогічної діяльності викладача, сприяти на цій основі формуванню загальної психологічної культури та компетентності магістрантів, їх готовності до кваліфікованого професійно-педагогічного спілкування зі студентами під час викладання психологічних дисциплін.

Завдання курсу:

- інтеграція та систематизація набутих у процесі професійного навчання знань про психологічні особливості студентського періоду життя людини й усвідомлення закономірностей професійного становлення і особистісного зростання майбутніх фахівців;
- опанування знань з методики викладання психологічних дисциплін;
- формування професійного мислення магістрантів, набуття ними досвіду творчого використання психологічних знань для вирішення конкретних завдань навчально-професійної та майбутньої науково-педагогічної діяльності;
- сприяння професійному самовизначенню та набуттю магістрантами професійно-педагогічної ідентичності через усвідомлення психологічних особливостей науково-педагогічної діяльності та передумов її опанування.

У процесі вивчення курсу зосереджується увага на **засвоєнні знань** із таких питань:

- предмет, основні категорії, принципи та методи психології вищої школи як науки;
- загальні психологічні характеристики студентського віку та студентської групи;
- зміст і механізми професійного становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою;

- психологічні особливості взаємодії викладача зі студентами;
- психологічні аспекти особистості та діяльності викладача вищої школи,
- зміст, функції і принципи викладання психології,
- методичні аспекти побудови та проведення навчальних занять з психології.

Підвищенню ефективності семінарських занять сприятиме передбачене програмою виконання індивідуального навчально-дослідницького завдання, зокрема теоретико-дослідницької роботи фахового спрямування.

Під час семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи магістранти **набувають уміння та навички:**

- здійснювати психологічний аналіз ефективності навчально-виховного процесу в умовах вищої школи;
- використовувати теоретичні знання та практичні навички із психології вищої школи для аналізу й діагностики сформованості власних професійно спрямованих якостей;
- диференціювати прояви типових та індивідуальних психологічних особливостей студентів як суб'єктів педагогічної взаємодії у вищій школі,
- укладати структуру психологічних дисциплін для їх викладання,
- розробляти зміст навчальних занять з психології.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 180 год., із них 20 год. – лекції, 18 год. – семінарські заняття, 10 год. – практичні заняття, 8 год. – індивідуальна робота, 80 год. – самостійна робота, 8 год. – модульний контроль.

Вивчення навчальної дисципліни «Психологія вищої школи з методикою викладання» супроводжується складанням заліку і завершується складанням екзамену.

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 5	Галузь знань 0301 «Соціально-політичні науки»	Нормативна	
	Напрямок підготовки 8.03010201 «Психологія»		
Модулів – 4		Рік підготовки	
Змістових модулів – 4		5-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – 1		Семестр	
Загальна кількість годин – 180		9-й	10-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2, самостійної роботи магістранта – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Лекції	
		8 год.	12 год.
		Практичні, семінарські	
		8/8 год.	2/10 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		год.	год.
		Індивідуальні завдання:	
		8 год.	
		Вид контролю:	
		залік	екзамен

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I. ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТУДЕНТСТВА									
1	Психологія вищої школи як наука	2	2	2					
2	Психологічна характеристика студентського віку	12	2	2				10	
3	Професійне становлення особистості студента	2	2		2				
4	Психологічний аналіз учіння студентів	4	4		2	2			
5	Психологія студентської групи	4	4			2			2
Разом		24	14	4	4	4		10	2
Змістовий модуль II. ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ									
6	Професіоналізм особистості та діяльності викладача вищої школи	16	4	2		2		12	
7	Психологічні засади управління навчальним процесом вищої школи	2	2			2			
8	Психологія виховання студентської молоді	2	2		2				
9	Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами	2	2	2					
10	Психологічний аналіз педагогічних конфліктів у ВНЗ	8	4		2		4		2
Разом		30	14	4	4	4	4	12	2
Змістовий модуль III. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГІЇ									
11	Методика викладання психології як наукова галузь і навчальна дисципліна	2	2	2					
12	Організація та зміст викладання психології у ВНЗ	15	4	2		2		11	
13	Професійна діяльність та особистість викладача психології	2	2	2					
14	Характеристика форм і методів навчання психології	4	4			2			2
Разом		23	12	6		4		11	2

Змістовий модуль IV. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ З ПСИХОЛОГІЇ									
15	Методичні аспекти підготовки та проведення лекції з психології	2	2	2					
16	Підготовка і проведення семінару з психології	4	4	2		2			
17	Методика підготовки і проведення практичного і лабораторного заняття з психології	2	2			2			
18	Самостійна робота студентів при вивченні психології	23	8	2	2	2	4	11	2
Разом		31	16	6	2	6	4	11	2
Самостійна робота з підготовки до іспиту								36	
Разом за навчальним планом		180	56	20	10	18	8	80	8

ІІІ. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І

ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТУДЕНТСТВА

Лекція 1. Психологія вищої школи як наука (2 год.)

Психологія вищої школи як нова галузь психологічної науки та навчальна дисципліна. Предмет, завдання і основні категорії психології вищої школи на сучасному етапі реформування вищої освіти України. Зв'язок психології вищої школи з іншими науками. Методологія, принципи і методи психологічного дослідження.

Основні поняття теми:

Психологія вищої школи, науково-дослідні, діагностично-корекційні та практичні завдання психології вищої школи, студент і викладач як суб'єкти взаємодії у вищій школі, методологія психологічного дослідження, принципи психологічного дослідження, методи наукового психологічного дослідження, етика психологічного дослідження.

Лекція 2. Психологічна характеристика студентського віку (2 год.)

Пізня юність як типовий період розгортання студентства. Інтелектуальні й особистісні показники представників студентського періоду. Суперечності та кризи студентського віку. Механізми та результати соціалізації особистості на етапі навчання у ВНЗ. Адаптація студента до умов навчання у вищій школі. Типологія сучасних студентів.

Основні поняття теми:

Студентство, інтелектуальна й особистісна зрілість, Я-концепція студента, криза ідентичності, криза адаптації, криза апробації, криза фахової готовності, соціалізація особистості, адаптація студентська, соціальна зрілість.

Практичне заняття 1. Професійне становлення особистості студента

Семінар 1. Психологічний аналіз учіння студентів

Практичне заняття 2. Успішність навчально-професійної діяльності студентів

Семінар 2. Психологія студентської групи

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ

ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Лекція 3. Професіоналізм педагогічної діяльності та особистості викладача (2 год.)

Педагогічний професіоналізм як предмет психологічного аналізу. Компоненти

педагогічної діяльності викладача та його професіоналізму. Акмеологічний підхід до змісту та виявів професіоналізму сучасного викладача ВНЗ. Вияви професіоналізму педагогічної діяльності викладача. Професіоналізм особистості викладача.

Основні поняття теми:

Професіоналізм, педагогічний професіоналізм, професіоналізм діяльності викладача, професійне мислення, професіоналізм особистості викладача, педагогічна спрямованість, професійна ідентичність, імідж викладача.

Практичне заняття 3. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності викладача

Семінар 3. Психологічні засади управління навчальним процесом вищої школи

Лекція 4. Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами (2 год.)

Психологічний аналіз педагогічної взаємодії викладача і студентів. Характеристика рівнів сформованості педагогічних взаємин викладачів і студентів. Зміст педагогічних позицій викладача у спілкуванні зі студентами. Типові суперечності та бар'єри педагогічного спілкування викладача зі студентами. Діалогічне спілкування як умова ефективної педагогічної взаємодії викладача та студентів.

Основні поняття теми:

Професійно-педагогічне спілкування викладача, деструктивний, невизначений та гармонійний рівні педагогічних взаємин викладача зі студентами, комунікативна педагогічна позиція викладача, бар'єри професійно-педагогічного спілкування викладача, діалогічне спілкування.

Семінар 4. Психологія виховання студентської молоді

Практичне заняття 4. Психологічний аналіз педагогічних конфліктів у ВНЗ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГІЇ

Лекція 5. Методика викладання психології як наукова галузь (2 год.)

Гуманізація, психологізація та індивідуалізація української освіти. Психологічна освіта та її роль у житті суспільства. Сучасні тенденції розвитку психологічної освіти. Предмет, історія становлення, структура і завдання методики викладання психології. Зв'язок типу освітніх програм, змісту психологічних дисциплін і цілей викладання. Основні принципи навчання психології.

Основні поняття теми:

Методика викладання психології, функції та завдання викладання психології, принципи науковості, системності, єдності раціонального і

емоціонального, предметно-орієнтованого і особистісно-орієнтованого навчання, теоретичного і емпіричного знання, доступності, наочності, активності у навчанні, зв'язку вивчення психології з життєвою практикою, розвивального характеру навчання психології.

Лекція 6. Організація та зміст викладання психології у ВНЗ (2 год.)

Диференціація психології як наукової галузі та навчальної дисципліни. Галузі сучасної психології. Різновиди навчальних психологічних дисциплін. Фактори, що визначають структуру психологічної навчальної дисципліни. Особливості впливу буденного знання на сприймання наукової психологічної інформації. Аспекти змісту викладацької діяльності з психології.

Основні поняття теми:

Психологія як наука і навчальна дисципліна, фундаментальна і прикладна психологія, предметно-центровані, проблемно-центровані і методологічно-центровані психологічні дисципліни, інформаційно-предметний, науково-методичний, психолого-педагогічний, кваліфікаційний аспекти змісту викладання психології.

Семінар 5. Методичне забезпечення викладання психології

Лекція 7. Професійна діяльність та особистість викладача психології (2 год.)

Підготовка та кваліфікація викладача психології. Функції та рольові позиції викладача психології. Професіоналізм діяльності та особистості викладача психології. Зміст та рівні професійної компетентності та педагогічної техніки викладача психології. Професійна майстерність викладача психології та її підвищення. Специфіка взаємодії викладача психології зі студентами.

Основні поняття теми:

Викладач психології, професіоналізм діяльності та особистості викладача психології, педагогічна майстерність викладача психології, професійна ідентичність, професійна спрямованість, професійна компетентність, педагогічна техніка, студентоцентрирована педагогічна спрямованість, комунікативний стиль викладача психології.

Семінар 6. Характеристика форм і методів навчання психології

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ З ПСИХОЛОГІЇ

Лекція 8. Методичні аспекти підготовки та проведення лекції з психології (2 год.)

Специфічні особливості лекції та її функції. Традиційне та нетрадиційне проведення лекцій з психології. Методичні прийоми активізації мислення

студентів на лекції: проблемність викладання навчальної інформації, риторичні запитання. Види лекцій з психології та їх специфіка. Методичні аспекти підготовки до лекції. Перевірка розуміння матеріалу лекції, динаміка рівня уваги слухачів, конспектування матеріалу лекції.

Основні поняття теми:

Лекція, інформаційна, орієнтувальна, систематизувальна, пояснювальна і розвивальна функції лекції, оглядова, установча, тематична, проблемна лекція, традиційне та нетрадиційне проведення лекції з психології.

Лекція 9. Підготовка і проведення семінару з психології (2 год.)

Семінарське заняття з психології як діалогічна форма навчального заняття. Функції семінарського заняття та їх характеристика. Репродуктивна та продуктивна пізнавальна активність студентів на семінарі з психології. Етапи підготовки та проведення семінару з психології. Особливості підготовки викладача до написання конспекту семінарського заняття. Рефлексія викладачем продуктивності проведеного семінару з психології.

Основні поняття теми:

Семінар, репродуктивна і продуктивна пізнавальна активність студентів, традиційні і нетрадиційні форми проведення семінарів з психології, підготовчий, реалізаційний та підсумковий етапи проведення семінару.

Семінар 7. Методика проведення семінарів з психології

Семінар 8. Методика підготовки і проведення практичного та лабораторного заняття з психології

**Лекція 10. Самостійна робота студентів
при вивченні психології (2 год.)**

Самостійна робота студента як базова форма опанування психологічних знань, її функції. Види самостійної роботи студента: самостійне читання, конспектування, підготовка до лекцій, семінарів і практичних занять, до заліків та іспитів, виконання рефератів, контрольних, курсових і дипломних робіт з психології. Дидактичні та психологічні вимоги до організації самостійної роботи студентів. Проблеми перевірки й оцінювання результатів самостійної роботи студентів з психології.

Основні поняття теми:

Самостійна робота, репродуктивний та продуктивний рівні виконання самостійної роботи з психології, аналіз та самоаналіз результатів самостійної роботи.

Семінар 9. Додаткові аудиторні та позааудиторні форми навчання психології

Практичне заняття 5. Технологія розробки навчального курсу з психології

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Психологія вищої школи з методикою викладання»

IX семестр

Разом: 54 год., лекції – 8 год., практичні заняття – 8 год., семінарські заняття – 8 год., індивідуальна робота – 4 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 22 год. Залік. Коефіцієнт – 1,5.

Модулі	Змістовий модуль I	Змістовий модуль II
Назва модуля	Психологічна характеристика студентства	Психологія особистості та діяльності викладача вищої школи
Кіль-сть балів за модуль	76 балів	76 балів
Теми лекцій	1. Психологія вищої школи як наука – 1 бал. 2. Психологічна характеристика студентського віку – 1 бал.	3. Професіоналізм педагогічної діяльності та особистості викладача – 1 бал. 4. Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами – 1 бал.
Теми семінарів	1. Психологічний аналіз учіння студентів - 11 балів. 2. Психологія студентської групи – 11 балів.	3. Психологічні засади управління навчальним процесом вищої школи – 11 балів. 4. Психологія виховання студентської молоді – 11 балів.
Теми практичних занять	1. Професійне становлення особистості студента – 11 балів. 2. Успішність навчально-професійної діяльності студентів – 11 балів.	3. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності викладача – 11 балів. 4. Психологічний аналіз педагогічних конфліктів у ВНЗ – 11 балів.
Самостійна робота	Типологія студентства – 5 балів	Типологія викладачів – 5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 – 25 балів	Модульна контрольна робота 2 – 25 балів
Підсумковий контроль	Залік	

Навчально-методична карта дисципліни «Психологія вищої школи з методикою викладання»
Х семестр

Разом: 90 год., лекції – 12 год., практичні заняття – 2 год., семінарські заняття – 10 год., індивідуальна робота – 4 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 58 год. Екзамен. Коефіцієнт – 2,6.

Модулі	Змістовий модуль III	Змістовий модуль IV
Назва модуля	Загальні питання методики викладання психології	Методика проведення навчальних занять з психології
Кіль-сть балів за модуль	55 балів	107 балів
Теми лекцій	5. Методика викладання психології як наукова галузь – 1 бал. 6. Організація та зміст викладання психології у ВНЗ – 1 бал. 7. Професійна діяльність та особистість викладача психології – 1 бал.	8. Методичні аспекти підготовки та проведення лекції з психології – 1 бал. 9. Підготовка і проведення семінару з психології – 1 бал. 10. Самостійна робота студентів при вивченні психології – 1 бал.
Теми семінарів	5. Методичне забезпечення викладання психології - 11 балів. 6. Характеристика форм і методів навчання психології – 11 балів.	7. Методика проведення семінарів з психології – 11 балів. 8. Методика підготовки і проведення практичного та лабораторного заняття з психології – 11 балів. 9. Додаткові аудиторні та позааудиторні форми навчання психології – 11 балів.
Теми практичних занять		5. Технологія розробки навчального курсу з психології – 11 балів.
Самостійна робота	Таблиця – 5 балів	План-конспект – 5 балів
ІНДЗ		Методична розробка - 30 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 3 – 25 балів	Модульна контрольна робота 4 – 25 балів
Підсумковий контроль	Екзамен	

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТУДЕНТСТВА

Практичне заняття 1.

Тема: Професійне становлення особистості студента (2 год.)

Хід роботи:

1. Діагностика мотивації майбутньої професійної діяльності засобами методики А.О. Реана.
2. Виконання вправи «Моя Я-концепція».
3. Діагностика суб'єктивного локусу контролю (методика Пантелєєва-Століна).
4. Виконання вправи «Зовнішній вплив і внутрішнє реагування».

Семінар 1.

Психологічний аналіз учіння студентів (2 год.)

План:

1. Студент як суб'єкт навчально-професійної діяльності.
2. Роль мотивації в навчально-професійній діяльності студентів.
3. Організація самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів.
4. Розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців.

Рекомендована література:

1. Аврамчук Л.А. Формування активної пізнавальної діяльності студентів / Л.А. Аврамчук // Педагогіка і психологія. – 1997. – № 3. – С. 122-125.
2. Білецька С.Л. Мотивація навчання як важливий фактор пізнавальної активності студентів / С.Л. Білецька // Педагогічний процес: теорія і практика. – 2004. – Вип. 2. – С. 310-315.
3. Буряк В. Умови та засоби самоосвіти студентів / В. Буряк // Вища освіта. – 2002. – № 6. – С. 18-22.
4. Зайцева І.В. Мотивація учіння студентів: монографія. / І.В. Зайцева. – Ірпінь, 2000. – 191 с.
5. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: підр. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Каравела, 2008. – С. 168-184.
6. Смирнов Д.И. Секреты хорошей и плохой учебы студентов / Д.И. Смирнов // Психология в вузе. – 2003. – № 4. – 3-22.

Практичне заняття 2.

Успішність навчально-професійної діяльності студентів (2 год.)

Хід роботи:

1. Складання карти чинників успішності навчання студентів з 1 по 4 курс.
2. Проведення мозкового штурму за темою «Способи подолання низької навчальної успішності студентів».
3. Виконання вправи «Інвентаризація».

Семінар 2. **Психологія студентської групи (2 год.)**

План:

1. Поняття студентської академічної групи, її структура.
2. Розвиток студентської групи, міжособистісні стосунки в ній.
3. Проблема керівництва та лідерства в студентській академічній групі.

Рекомендована література:

2. Весна М. Самоорганізація в студенческой групі / М. Весна // Вестник высшей школы. – 2003. – № 2. – С. 29-33.
3. Винославська В. Психологічні особливості студентської групи / В. Винославська // Практична психологія та соціальна робота. – 2005. – №7. – С. 65-70.
4. Жалдак Л. Управління гуртуванням студентської групи / Л.Жалдак // Освіта і управління. – 1999. – №3. – С. 99-102.
5. Земба А.Б. Проблема ефективного управління студентською групою / А.Б. Земба // Практична психологія та соціальна робота. – 2007. – №3. – С. 42-48.
6. Лузан П. Академічна група в контексті проблеми виховання студентської молоді / П. Лузан, І. Зайцева // Освіта і управління. – 2002. – №1. – Т.5. – С.151-156.
7. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: підр. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Каравела, 2008. – С. 102-123.

Змістовий модуль II **ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ ТА ДІЯЛЬНОСТІ** **ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ**

Практичне заняття 3.

Індивідуальний стиль педагогічної діяльності викладача (2 год.)

Хід роботи:

1. Оформлення діаграми Вена з поняттями: індивідуальний стиль педагогічної діяльності викладача, професійна майстерність викладача, педагогічний стаж викладача, комунікативний стиль викладача.
2. Ранжування професійних якостей викладача ВНЗ.
3. Виконання вправи «Сонце та Місяць».
4. Виконання вправи «Трансформація».

Семінар 3. **Психологічні засади управління навчальним процесом** **вищої школи (2 год.)**

План:

1. Види педагогічного управління.
2. Психологічний аналіз функцій педагогічного управління.
3. Педагогічний контроль і оцінка як функція управління.

Рекомендована література:

1. Гладкова В.М. Психолого-акмеологічне проектування особистісно-професійного розвитку фахівця // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2005. – №5. – С. 154-160.
2. Ламанов И. А. Методика измерения качества обучения в вузе: проблемы разработки и внедрения в учебный процесс // Инновации в образовании. – 2002. – № 2. – С. 98-107.
3. Лузік Е.В. Креативність як критерій якості в системі підготовки фахівців профільних ВНЗ України // Вища освіта України. – 2006. – № 3. – С. 76-82.
4. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: підр. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Каравела, 2008. – С. 129-154.
5. Сметанський М. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів // Вища школа. – 2004. - № 4. – С. 63-68.

Семінар 4.

Психологія виховання студентської молоді (2 год.)

План:

1. Мета, зміст та завдання виховання студентської молоді.
2. Психологічні механізми, критерії та етапи розвитку моральної свідомості особистості.
3. Характеристика основних напрямів реалізації функцій виховання студентів.

Рекомендована література:

1. Андреев А.Л. Культурное пространство студента / А.Л. Андреев // Педагогика. – 2003. – № 10. – С. 55-64.
2. Бех І.Д. Закономірності сучасного виховного процесу / І.Д. Бех // Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. – 2004. – № 1. – С. 33-40.
3. Затовський А. Духовність та її сучасне розуміння дорослою людиною / А. Затовський // Педагогічний процес: теорія і практика. – 2004. – Вип. 2. – С. 20-25.
4. Калаціна А. Виховання самосвідомості особистості студента як умова його розвитку і самореалізації / А.Калаціна // Рідна школа. – 2004. – № 11. – С. 26-27.
5. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: підр. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Каравела, 2008. – С. 188-222.
6. Савченко Л. Вивчення ціннісних орієнтацій сучасної студентської молоді / Л.Савченко // Безпека життєдіяльності. – 2006. – №1. – С. 30-33.

Практичне заняття 4.

Психологічний аналіз педагогічних конфліктів у ВНЗ (2 год.)

Хід роботи:

1. Здійснення кубування за темою «Педагогічний конфлікт у ВНЗ».
2. Діагностика переважаючого стилю поведінки у конфлікті засобами методики Томаса-Кілмена.

3. Виконання вправи «Сонячна система».

Змістовий модуль III ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГІЇ

Семінар 5.

Методичне забезпечення викладання психології (2 год.)

План:

1. Професійні освітні програми і викладання психології.
2. Навчальні плани і програми викладання психології у ВНЗ.
3. Друковані та електронні джерела інформації для викладання психології.
4. Завдання і принципи навчання психології.

Рекомендована література:

1. Єременко О.В. Провідні фактори активізації навчальної діяльності магістрантів // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2005. - № 6. – С. 17-23.
2. Карандашев В.Н. Методика преподавания психологии: Учебное пособие / В.Н. Карандашов. – СПб.: Питер, 2009. – С. 65-83; 193-199.
3. Методика викладання психології у вищій школі: робоча навч. прогр. для студ. освітньо-кваліф. рівня «Магістр» зі спец. «Психологія» / О. В. Брюховецька; НАПН України, ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти». — К., 2013. – 84 с.
4. Навчальна програма дисципліни «Методика викладання психології» (для магістрів). – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. – 26 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://library.iapm.edu.ua/metod_disc/pdf/4053_Met_vuk_ps.pdf
5. Начаєв В.М. Методика викладання у вищій школі / В.М. Начаєв. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.

Семінар 6.

Характеристика форм і методів навчання психології (2 год.)

План:

1. Організація навчальних занять з психології у ВНЗ.
2. Основні форми навчання психології.
3. Характеристика методів навчання психології.
4. Перевірка й оцінювання навчальних досягнень з психології.

Рекомендована література:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підр. – К.: Либідь, 1998. – С. 439-448; 476-496.
2. Ляудис В.Я. Методика преподавания психологии / В.Я. Ляудис. – СПб.: Питер, 2008. – С. 40-61.
3. Карандашев В.Н. Методика преподавания психологии: Учебное пособие / В.Н. Карандашов. – СПб.: Питер, 2009. – С. 105-188.

4. Методика преподавания психологии (Учебное пособие). Автор: Якубовская Л.П. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://abc.vvsu.ru/Books/metod_prep_psih/page0001.asp
5. Начаєв В.М. Методика викладання у вищій школі / В.М. Начаєв. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.

Змістовий модуль IV

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ З ПСИХОЛОГІЇ

Семінар 7.

Методика проведення семінарів з психології (2 год.)

План:

1. Семінарське заняття як діалогічна форма навчального заняття, його функції та цілі.
2. Методичні аспекти підготовки до семінарського заняття з психології.
3. Складові викладацького конспекту семінарського заняття.
4. Підготовка студентів до семінарського заняття.
5. Особливості проведення семінарського заняття з психології.

Рекомендована література:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підр. – К.: Либідь, 1998. – С. 470-476.
2. Ляудис В.Я. Методика преподавания психологии / В.Я. Ляудис. – СПб.: Питер, 2008. – С. 73-105.
3. Карандашев В.Н. Методика преподавания психологии: Учебное пособие / В.Н. Карандашов. – СПб.: Питер, 2009. – С. 116-120.
4. Методика преподавания психологии (Учебное пособие). Автор: Якубовская Л.П. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://abc.vvsu.ru/Books/metod_prep_psih/page0001.asp
5. Начаєв В.М. Методика викладання у вищій школі / В.М. Начаєв. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.

Семінар 8.

Методика підготовки і проведення практичного і лабораторного заняття з психології (2 год.)

План:

1. Функції практичних і лабораторних занять з психології.
2. Дидактична мета практичних і лабораторних занять.
3. Типові завдання для лабораторних і практичних занять з психології.
4. Організація і проведення практичних і лабораторних занять з психології.

Рекомендована література:

1. Бадмаєв Б.Ц. Методика преподавания психологии /Б.Ц. Бадмаєв. – М.: Владос, 1999. – С. 58-89.

2. Карандашев В.Н. Методика преподавания психологии: Учебное пособие / В.Н. Карандашов. – СПб.: Питер, 2009. – С. 116-120.
3. Методика преподавания психологии (Учебное пособие). Автор: Якубовская Л.П. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://abc.vvsu.ru/Books/metod_prep_psih/page0001.asp
4. Начаєв В.М. Методика викладання у вищій школі / В.М. Начаєв. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
5. Практические занятия по психологии / Под ред. А.В. Петровского. – М.: Просвещение, 1998. – 167 с.

Семінар 9.

Додаткові аудиторні та позааудиторні форми навчання психології (2 год.)

План:

1. Педагогічна мета і завдання рольової та ділової гри у викладанні психології.
2. Педагогічна мета і завдання психологічного тренінгу.
3. Функції та завдання позааудиторної роботи з психології.
4. Основні форми позааудиторної роботи з психології.

Рекомендована література:

1. Бадмаєв Б.Ц. Методика преподавания психологии /Б.Ц. Бадмаев. – М.: Владос, 1999. – С. 112-132.
2. Герасимова В.С. Роль факультатива по психологии для старшеклассников // Вопросы психологии. – 1987. – № 4. – С. 88-92.
3. Карандашев В.Н. Методика преподавания психологии: Учебное пособие / В.Н. Карандашов. – СПб.: Питер, 2009. – С. 141-143.
4. Методика преподавания психологии (Учебное пособие). Автор: Якубовская Л.П. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://abc.vvsu.ru/Books/metod_prep_psih/page0001.asp
5. Начаєв В.М. Методика викладання у вищій школі / В.М. Начаєв. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.

Практичне заняття 5.

Тема: Технологія розробки навчального курсу з психології (2 год.)

Хід роботи:

1. Аналіз складових технології розробки навчального курсу з психології.
2. Укладання орієнтовного змісту психологічної дисципліни.
3. Розробка опитувального листка для початку вивчення психологічної дисципліни.
4. Розробка опитувального листка після завершення вивчення психологічної дисципліни.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I

ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТУДЕНТСТВА

Тема 2. Психологічна характеристика студентського віку – 10 год.

Опрацювавши тему за підручником і першоджерелами, створити свою типологію сучасних студентів – 5 балів.

Змістовий модуль II

ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема 9. Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами – 12 год.

Опрацювавши тему за підручником і першоджерелами, створити свою типологію сучасних викладачів психології – 5 балів.

Змістовий модуль III

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГІЇ

Тема 12. Організація та зміст викладання психології у ВНЗ – 12 год.

Проаналізувати у таблиці зміст традиційної та інноваційної стратегії викладання психології, визначивши переваги та недоліки кожної форми – 5 балів.

Змістовий модуль IV

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ З ПСИХОЛОГІЇ

Тема 18. Самостійна робота студентів при вивченні психології – 10 год.

На основі опрацювання методичної літератури створити методичну розробку двох форм самостійної роботи студентів з психології – 5 балів.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРАНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання
IX семестр			
Змістовий модуль I ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТУДЕНТСТВА			
Тема 2. Психологічна характеристика студентського віку – 10 год.	Семінар, модульний контроль, залік	5	До семінару 2
Змістовий модуль II ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ			
Тема 9. Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами – 12 год.	Семінар, модульний контроль, залік	5	До семінару 4
Разом: 22 год.	Разом: 10 балів		
X семестр			
Змістовий модуль III ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГІЇ			
Тема 12. Організація та зміст викладання психології у ВНЗ – 12 год.	Семінар, модульний контроль, екзамен	5	До семінару 6
Змістовий модуль IV МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ З ПСИХОЛОГІЇ			
Тема 18. Самостійна робота студентів при вивченні психології – 10 год.	Семінар, модульний контроль, екзамен	5	До семінару 9
Разом: 22 год.	Разом: 10 балів		

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності магістранта, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Психологія вищої школи з методикою викладання» – це вид навчально-дослідної роботи магістранта, яка містить зміст та аналіз результатів дослідницької діяльності, відображає певний рівень його фахової навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне опрацювання і поглиблення матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу щодо майбутньої професії, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Форма ІНДЗ: завершена теоретико-дослідницька робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських і практичних занять.

ЗМІСТ ІНДЗ ІЗ ПСИХОЛОГІЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ З МЕТОДИКОЮ ВИКЛАДАННЯ

Хід роботи:

1. Опрацювати теоретичний матеріал щодо обраної теми.
2. Створити методичну розробку лекції та семінару (практичного заняття) з різних психологічних дисциплін, оформивши детальний конспект заняття.

Таблиця 7.1

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1	Аргументованість підбору наукових джерел змісту навчального заняття	12
2	Доречність структурних компонентів навчального заняття	10
3	Своєчасне оформлення звітної документації	4
4	Дотримання вимог щодо оформлення структурних елементів роботи	4
Разом		30 балів

Орієнтовна тематика ІНДЗ

1. Методична розробка навчального заняття за темою «Психологія як наука» (загальна психологія).
2. Методична розробка навчального заняття за темою «Свідомість» (загальна

- психологія).
3. Методична розробка навчального заняття за темою «Особистість» (загальна психологія).
 4. Методична розробка навчального заняття за темою «Діяльність» (загальна психологія).
 5. Методична розробка навчального заняття за темою «Самосвідомість» (загальна психологія).
 6. Методична розробка навчального заняття за темою «Відчуття» (загальна психологія).
 7. Методична розробка навчального заняття за темою «Сприймання» (загальна психологія).
 8. Методична розробка навчального заняття за темою «Пам'ять» (загальна психологія).
 9. Методична розробка навчального заняття за темою «Мислення» (загальна психологія).
 10. Методична розробка навчального заняття за темою «Мовлення» (загальна психологія).
 11. Методична розробка навчального заняття за темою «Уява» (загальна психологія).
 12. Методична розробка навчального заняття за темою «Увага» (загальна психологія).
 13. Методична розробка навчального заняття за темою «Емоції та почуття» (загальна психологія).
 14. Методична розробка навчального заняття за темою «Воля» (загальна психологія).
 15. Методична розробка навчального заняття за темою «Темперамент» (загальна психологія).
 16. Методична розробка навчального заняття за темою «Характер» (загальна психологія).
 17. Методична розробка навчального заняття за темою «Здібності» (загальна психологія).
 18. Методична розробка навчального заняття за темою «Психічний розвиток» (вікова психологія).
 19. Методична розробка навчального заняття за темою «Вікова періодизація психічного розвитку людини» (вікова психологія).
 20. Методична розробка навчального заняття за темою «Концепції психічного розвитку» (вікова психологія).
 21. Методична розробка навчального заняття за темою «Психологія пренатального і немовлячого віку» (вікова психологія).
 22. Методична розробка навчального заняття за темою «Психологія раннього віку» (вікова психологія).
 23. Методична розробка навчального заняття за темою «Психологія дошкільного віку» (вікова психологія).
 24. Методична розробка навчального заняття за темою «Психологія молодшого шкільного віку» (вікова психологія).

25. Методична розробка навчального заняття за темою «Психологія підліткового віку» (вікова психологія).
26. Методична розробка навчального заняття за темою «Психологія юнацького віку» (вікова психологія).
27. Методична розробка навчального заняття за темою «Психологія раннього дорослого віку» (вікова психологія).
28. Методична розробка навчального заняття за темою «Психологія середнього дорослого віку» (вікова психологія).
29. Методична розробка навчального заняття за темою «Психологія пізнього дорослого віку» (вікова психологія).
30. Методична розробка навчального заняття за темою «Психологія навчання» (педагогічна психологія).
31. Методична розробка навчального заняття за темою «Психологія учіння» (педагогічна психологія).
32. Методична розробка навчального заняття за темою «Психологія виховання» (педагогічна психологія).
33. Методична розробка навчального заняття за темою «Психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя» (педагогічна психологія).
34. Методична розробка навчального заняття за темою «Соціалізація особистості» (соціальна психологія).
35. Методична розробка навчального заняття за темою «Соціальні настанови особистості» (соціальна психологія).
36. Методична розробка навчального заняття за темою «Психологія малих соціальних груп» (соціальна психологія).
37. Методична розробка навчального заняття за темою «Психологія міжособистісної взаємодії» (соціальна психологія).
38. Методична розробка навчального заняття за темою «Функції та структура спілкування» (соціальна психологія).
39. Методична розробка навчального заняття за темою «Психологія міжособистісного впливу» (соціальна психологія).
40. Методична розробка навчального заняття за темою «Агресія як форма деструктивної взаємодії» (соціальна психологія).

Таблиця 7.2

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	28-30	відмінно
Достатній	22-27	добре
Середній	16-21	задовільно
Низький	0-15	незадовільно

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень магістрантів з навчальної дисципліни «Психологія вищої школи з методикою викладання».

Магістрант може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 30 балів.

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення магістрантів із дисципліни «Психологія вищої школи з методикою викладання» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності магістрантів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Посеместрову систему рейтингових балів для різних видів контролю подано у табл. 8.1. та 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного та підсумкового контролю IX семестр

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1	Відвідування лекцій	4
2	Семінарські заняття	44
3	Практичні заняття	44
3	Самостійна робота	10
4	Модульні контрольні роботи	50
5	Загальна максимальна кількість поточних балів	152
6	Коефіцієнт	1,5
Підсумковий рейтинговий бал		100

Таблиця 8.2

**Розрахунок рейтингових балів за видами
поточного та підсумкового контролю
X семестр**

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1	Відвідування лекцій	6
2	Семінарські заняття	55
3	Практичні заняття	11
3	Індивідуальна навчально-дослідницька робота	30
4	Самостійна робота	10
5	Модульні контрольні роботи	50
6	Загальна максимальна кількість поточних балів	162
7	Коефіцієнт	2,6
Підсумковий рейтинговий бал		100

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів з курсу «Психологія вищої школи з методикою викладання» застосовуються такі методи:

- **методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік, екзамен;
- **методи письмового контролю:** письмове тестування, модульна контрольна робота, навчально-дослідна робота;
- **методи самоконтролю:** самооцінка, самоаналіз.

Таблиця 8.3

**Порядок переведення рейтингових показників успішності у
європейські оцінки ECTS**

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 74	«задовільно»	E, D
75 – 89	«добре»	C, B
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності магістрів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.4.

Таблиця 8.4

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень магістрів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв магістрантом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді магістранта наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але магістрант спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється магістранту, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться магістранту, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення магістратури ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

І. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція, семінар, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота магістрантів з друкованими та електронними інформаційними носіями; виконання індивідуального навчально-дослідного

завдання.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни.

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

Викладання навчальної дисципліни «Психологія вищої школи з методикою викладання» відбувається на основі таких складових методичного забезпечення:

- друковані джерела, що відображають зміст науки (підручники, посібники, монографії, публікації у фахових виданнях);
- Інтернет-джерела, що відображають зміст науки,
- контрольні тести та практичні завдання (психологічні задачі);
- комплексні кваліфікаційні роботи та ректорські контрольні роботи (електронний ресурс).

XI. ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Предмет психології вищої школи як науки, її завдання.
2. Міждисциплінарні зв'язки психології вищої школи.
3. Методологія психологічного дослідження у ВНЗ.
4. Становлення Я-концепції майбутнього фахівця.
5. Характеристика типових криз особистості студентського періоду.
6. Детермінація та ознаки криз професійного навчання.
7. Етапи соціалізації особистості студентського періоду.
8. Форми адаптації першокурсників до умов навчання у ВНЗ.
9. Ознаки навчально-професійної діяльності як провідної для періоду студентства.
10. Типові шляхи та напрями професіоналізації студентів.
11. Формування професійної спрямованості в студентському періоді.
12. Формування фахової компетентності в студентському періоді.
13. Роль самовиховання у професійному зростанні студента.
14. Особливості навчально-професійної діяльності студента.
15. Типові чинники обмежень інтелектуальних функцій студентів.
16. Типова мотивація професійного вибору юнацтва та її вплив на мотиви учіння студентів.
17. Психолого-педагогічні умови формування професійної мотивації навчання студентів.
18. Розвиток пізнавальної самостійності студентів.
19. Психологічні бар'єри самостійної навчальної діяльності студентів.
20. Розвиток творчого потенціалу студентів.
21. Чинники і показники успішності навчально-професійної діяльності студентів.
22. Типові причини неуспішності навчально-професійної діяльності студента.

23. Шляхи усунення неуспішності навчально-пізнавальної діяльності студента.
24. Поняття студентської групи, її психологічні особливості.
25. Структура студентської академічної групи.
26. Стадії становлення структури студентської групи.
27. Чинники та види конфліктів у студентській академічній групі.
28. Лідерство як механізм інтеграції студентської групи.
29. Функції та умови студентського самоврядування.
30. Зміст професіоналізму діяльності та особистості викладача.
31. Критерії педагогічної майстерності сучасного викладача.
32. Особливості педагогічної творчості сучасного викладача.
33. Педагогічні здібності викладача вищої школи.
34. Психологічна компетентність викладача вищої школи.
35. Індивідуальний стиль професійної діяльності викладача вищої школи.
36. Зміст професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи.
37. Імідж та педагогічні цінності сучасного викладача вищої школи.
38. Чинники авторитету сучасного викладача.
39. Мета і зміст виховання студентів у ВНЗ.
40. Характеристика основних напрямів реалізації функцій виховання студентів.
41. Соціальний і психологічний зміст професійно-педагогічного спілкування.
42. Завдання та функції професійно-педагогічного спілкування викладача зі студентами.
43. Компоненти структури педагогічних взаємин викладача зі студентами.
44. Класифікація типових стилів педагогічного спілкування викладача зі студентами.
45. Суперечності педагогічної взаємодії викладача зі студентами.
46. Типові бар'єри педагогічної взаємодії викладача та студентів.
47. Характеристика діалогічного спілкування викладача та студентів.
48. Функції та типи конфлікту між викладачем і студентом.
49. Ознаки та стадії розвитку та стратегії вирішення педагогічного конфлікту у ВНЗ.
50. Профілактика та корекція конфліктів педагогічної взаємодії у ВНЗ.

ХІІ. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Предмет, завдання і структура методики викладання психології.
2. Психологічна освіта та її роль у житті суспільства.
3. Сучасні тенденції розвитку психологічної освіти.
4. Зв'язок типу освітніх програм, змісту психологічних дисциплін і цілей викладання.
5. Основні завдання та принципи навчання психології.
6. Диференціація психології як наукової галузі та навчальної дисципліни.
7. Різновиди навчальних психологічних дисциплін.
8. Фактори, що визначають структуру психологічної навчальної дисципліни.

9. Особливості впливу буденного знання на сприймання наукової психологічної інформації.
10. Аспекти змісту викладацької діяльності з психології.
11. Професійні освітні програми і викладання психології.
12. Навчальні плани і програми викладання психології у ВНЗ.
13. Друковані та електронні джерела інформації для викладання психології.
14. Підготовка та кваліфікація викладача психології.
15. Функції та рольові позиції викладача психології.
16. Професіоналізм діяльності та особистості викладача психології.
17. Зміст та рівні професійної компетентності та педагогічної техніки викладача психології.
18. Професійна майстерність викладача психології та її підвищення.
19. Специфіка взаємодії викладача психології зі студентами.
20. Організація навчальних занять з психології у ВНЗ.
21. Основні форми навчання психології.
22. Характеристика методів навчання психології.
23. Перевірка й оцінювання навчальних досягнень з психології.
24. Види перевірки навчальних досягнень з психології.
25. Форми перевірки навчальних досягнень з психології.
26. Специфічні особливості лекції та її функції.
27. Традиційне та нетрадиційне проведення лекцій з психології.
28. Методичні прийоми активізації мислення студентів на лекції: проблемність викладання навчальної інформації, риторичні запитання.
29. Види лекцій з психології та їх специфіка.
30. Методичні аспекти підготовки до лекції.
31. Перевірка розуміння матеріалу лекції, динаміка рівня уваги слухачів, конспектування матеріалу лекції.
32. Семінарське заняття з психології як діалогічна форма навчального заняття, його функції.
33. Репродуктивна та продуктивна пізнавальна активність студентів на семінарі з психології.
34. Етапи підготовки та проведення семінару з психології.
35. Особливості підготовки викладача до написання конспекту семінарського заняття.
36. Рефлексія викладачем продуктивності проведеного семінару з психології.
37. Функції практичних і лабораторних занять з психології.
38. Дидактична мета практичних і лабораторних занять.
39. Типові завдання для лабораторних і практичних занять з психології.
40. Організація і проведення практичних і лабораторних занять з психології.
41. Самостійна робота студента як базова форма опанування психологічних знань, її функції.
42. Види самостійної роботи студента та їх характеристика.
43. Дидактичні та психологічні вимоги до організації самостійної роботи студентів.
44. Проблеми перевірки й оцінювання результатів самостійної роботи

- студентів з психології.
45. Педагогічна мета і завдання рольової та ділової гри у викладанні психології.
 46. Педагогічна мета і завдання тренінгу у викладанні психології.
 47. Функції та завдання позааудиторної роботи з психології.
 48. Основні форми позааудиторної роботи з психології.
 49. Консультація як вид навчального заняття з психології.
 50. Керівництво курсовими та дипломними роботами з психології.

Зразки практичного завдання для екзамену

Психологічна задача

Здібний студент першого курсу часто запізнюється на заняття, іноді взагалі їх пропускає, пояснюючи таку поведінку власними психофізіологічним особливостями («Я – сова, мені потрібно навчатись у другу зміну»). Визначити вплив поведінки студента на успішність його навчальної діяльності та адекватне реагування викладача.

Психологічна задача

Вже на початку вивчення загальної психології студенти звернулись до викладача із пропозицією замінити семінари пізнавальним тестуванням. Сформулювати адекватне реагування викладача на пропозицію студентів.

Оцінювання відповіді магістранта на екзамені здійснюється згідно з критеріями, висвітленими в таблиці 12.1.

Таблиця 12.1

Критерії оцінювання відповіді магістранта на екзамені

№ з/п	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1	Повнота та правильність відповіді на перше теоретичне питання білету	15
2	Повнота та правильність відповіді на друге теоретичне питання білету	15
3	Правильність та аргументованість розв'язування психологічної задачі	10
Разом		40 балів

ХІІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Закон України «Про вищу освіту» від 1.07.2014 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>.
2. Ляудис В.Я. Методика преподавания психологии / В.Я. Ляудис. – СПб.: Питер, 2008. – 192 с.
3. Карандашев В.Н. Методика преподавания психологии: Учебное пособие / В.Н. Карандашов. – СПб.: Питер, 2009. – 250 с.
4. Методика преподавания психологии (Учебное пособие). Автор: Якубовская Л.П. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://abc.vvsu.ru/Books/metod_prep_psih/page0001.asp
5. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: підр. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Каравела, 2008. – 351 с.
6. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: навч. посіб. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Філ-студія, 2006. – 320 с.
7. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи. Практикум: навч. посіб / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Каравела, 2007. – 336 с.

Додаткова література:

1. Аврамчук Л.А. Формування активної пізнавальної діяльності студентів / Л.А. Аврамчук // Педагогіка і психологія. – 1997. – №3. – С. 122-125.
2. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підр. – К.: Либідь, 1998. – С. 439-448; 476-496.
3. Андреев А.Л. Культурное пространство студента / А.Л. Андреев // Педагогика. – 2003. – №10. – С. 55-64.
4. Бадмаев Б.Ц. Методика преподавания психологии /Б.Ц. Бадмаев. – М.: Владос, 1999. – С. 58-89.
5. Барабанова В.В. Представление студентов о будущем как аспект их личностного и профессионального самоопределения / В.В. Барабанова, М.Е. Зеленова // Психологическая наука и образование. – 2002. – №2. – С. 28-41.
6. Берак О. Установка на развитие личности студента / О. Берак, А. Шибает // Вестник высшей школы. – 1990. – №10. – С. 23-28.
7. Білецька С.Л. Мотивація навчання як важливий фактор пізнавальної активності студентів / С.Л. Білецька // Педагогічний процес: теорія і практика. – 2004. – Вип. 2. – С. 310-315.

8. Булах І.С. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів : навч.-метод. посіб. / І.С. Булах, Л.В. Долинська. – К.: НПУ, 2002. – 114 с.
9. Буряк В. Умови та засоби самоосвіти студентів / В. Буряк // Вища освіта. – 2002. – №6. – С. 18-22.
10. Варнавських К.М. Проблема професійного самовизначення молоді на сучасному етапі ринкових перетворень // Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. – 2002. – №4. – С. 109-115.
11. Весна М. Самоорганизация в студенческой группе / М. Весна // Вестник высшей школы. – 2003. – № 2. – С. 29-33.
12. Винославська В. Психологічні особливості студентської групи / В. Винославська // Практична психологія та соціальна робота. – 2005. – №7. – С. 65-70.
13. Дубовицкая Т.Д. Диагностика уровня профессиональной направленности студентов // Психологическая наука и образование. – 2004. – №2. – С.82-85.
14. Дьяченко М.И. Психология высшей школы: уч. пособ. / М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович, С.Л. Кандыбович. – Мн.: Харвест, 2006. – 416 с.
15. Жалдак Л. Управління гуртуванням студентської групи / Л.Жалдак // Освіта і управління. – 1999. – №3. – С. 99-102.
16. Зайцева І.В. Мотивація учіння студентів: монографія. / І.В. Зайцева. – Ірпінь, 2000. – 191 с.
17. Земба А.Б. Проблема ефективного управління студентською групою / А.Б. Земба // Практична психологія та соціальна робота. – 2007. – №3. – С. 42-48.
18. Зиновкина М. Вузовский педагог XXI века / М. Зиновкина // Высшее образование в России. – 1998. – №3. – С. 14-16.
19. Исаева Т.Е. Классификация профессионально-личностных компетенций вузовского преподавателя / Т.Е. Исаева // Педагогика. – 2006. – №9. – С. 55-60.
20. Лапкин М.М. Мотивация учебной деятельности и успешность обучения студентов вузов / М.М. Лапкин, Н.В. Яковлева // Психологический журнал. – 1996. – №4. – 134-140.
21. Леонтьев А.Н. Психологические вопросы формирования личности студента // Психология в вузе. – 2003. – №1-2. – С. 232-241.
22. Лузан П. Академічна група в контексті проблеми виховання студентської молоді / П. Лузан, І. Зайцева // Освіта і управління. – 2002. – №1. – Т.5. – С.151-156.
23. Макарова Л.Н. Преподаватель высшей школы: индивидуальность, стиль, деятельность: В 2 ч. / Науч. ред. Исаев И.Ф. – М.-Тамбов: Изд-во ТГУ, 2000. – Ч.1. – 244 с.
24. Максименко С.Д. Генетическая психология. – М.: Релф-бук, К.: Ваклеар, 2000. – 342 с.

25. Мороз О.Г. Викладач вищої школи: психолого-педагогічні основи підготовки / О.Г. Мороз, О.С. Падалка, В.І. Юрченко. – К.: НПУ, 2006. – 206 с.
26. Начаєв В.М. Методика викладання у вищій школі / В.М. Начаєв. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
27. Носков В.И. Студент гуманитарного вуза: проблема личностной самоактуализации // Практична психологія та соціальна робота. – 2000. – №2. – С. 42-44.
28. Пидкасистый П.И. Психолого-дидактический справочник преподавателя высшей школы. – М.: Педагогическое общество России, 1999. – 354 с.
29. Поторій Я.І. Особливості ціннісно-мотиваційної сфери студента / Я.І. Поторій // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – №2. – С. 36-39.
30. Резнік Т.І. Психологічний зміст труднощів у навчанні студентів-першокурсників / Т.І. Резнік // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – №1. – С. 1-3.
31. Рибалка В.В. Психологія розвитку творчої особистості. – К., 1996. – 165 с.
32. Савченко Л. Вивчення ціннісних орієнтацій сучасної студентської молоді / Л.Савченко // Безпека життєдіяльності. – 2006. – №1. – С. 30-33.
33. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: Навч. посіб. / В.А. Семиченко. – К.: Вища школа, 2004. – 336 с.
34. Середницька І. Стресостійкість як засіб попередження конфліктів у студентської молоді / І. Середницька // Педагогічна думка. – 2005. – №4. – С. 20-24.
35. Смирнов Д.И. Секреты хорошей и плохой учебы студентов / Д.И. Смирнов // Психология в вузе. – 2003. – №4. – 3-22.
36. Смирнов С.Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности: учеб. пособ. / С.Д. Смирнов – М.: Академия, 2005. – 400 с.
37. Соколова І.М. Рівень конфліктності та ступінь емоційного напруження у студентів молодших курсів / І.М. Соколова // Вісник ХДПУ. – Х., 2001. – Вип. 5: Психологія. – С. 170-174.
38. Столярчук О. А. Вплив емоційного стану викладача на пізнавальну діяльність студентів / О. А. Столярчук // Вища школа. – 2006. – № 1. – С. 79–82.
39. Столярчук О. Вплив криз фахового навчання на формування професійної самооцінки майбутніх учителів / Олеся Столярчук // Педагогічна освіта : теорія і практика. Педагогіка. Психологія : зб. наук. пр. [редкол. : Огнев'юк В. О., Бех І. Д., Хоружа Л. Л.]. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – № 2 (14). – С. 90–94.
40. Столярчук О. А. Професійна самооцінка фахівця : теорія і практика : навч.-метод. посіб. / О. А. Столярчук. - К. : Науковий світ, 2010. – 103 с.
41. Фаустова Э. Межличностные отношения в студенческой среде / Э. Фаустова // Высшее образование в России. – 1999. – №1. – С. 96-97.

42. Фокин Ю.Г. Преподавание и воспитание в высшей школе: Методология, цели и содержание, творчество: уч. пособ. / Ю.Г. Фокин. – М.: Академия, 2002. – 224 с.
43. Юрченко В.І. Вплив взаємин між студентами і викладачами на Я-концепцію майбутнього вчителя / В.І. Юрченко // Освіта і управління. – 1997. – №1. – С. 119-123.
44. Юрченко В.І. Оцінні ставлення в педагогічній взаємодії / В.І. Юрченко // Освіта і управління. – 1998. – №4. – С. 91-98.
45. Яремчук С.В. Професійно-психологічна спрямованість особистості майбутнього вчителя / С.В. Яремчук // Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. – 2001. – №1. – С. 89-96.